

Қазақстан Республикасы оқу-ағарту министрлігі
Ы. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясы

**5–9-СЫНЫПТАРДА «КӨРКЕМ ЕҢБЕК» ОҚУ ПӘНІН ОҚУДА
ЖӘНЕ ОҚЫТУДА ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТІНІ ҚОЛДАНУ
БОЙЫНША ӘДІСТЕМЕЛІК ҰСЫНЫМДАР**

Астана, 2025

Ы. Алтынсарин ат. Ұлттық білім академиясының ғылыми-әдістемелік кеңесі ұсынған. 2025 жылғы № хаттама).

5–9-сыныптарда «Көркем еңбек» оқу пәнін оқуда және оқытуда жасанды интеллектіні қолдану бойынша әдістемелік ұсынымдар бойынша әдістемелік ұсынымдар - Астана: Ы. Алтынсарин ат. ҰБА, 2025. – 34 б.

Әдістемелік ұсынымдар «5-9-сыныптарға арналған «Көркем еңбек», пәнінің үлгілік оқу бағдарламаларына сәйкес әдістемелік ұсынымда оқуда және оқытуда жасанды интеллекті қолдау бойынша қарастырылған.

Әдістемелік ұсынымдар екі бөлімнен тұрады. Бірінші бөлімде «Көркем еңбек» оқу пәнін оқуда және оқытуда жасанды интеллектіні қолданудың ерекшеліктері бойынша пәндерін жасанды интеллектіні қолданудың ерекшеліктері анықталды, ал екінші, бөлімде осы пәнің қолданыстағы үлгілік оқу бағдарламасына сай, оқу пәнін оқуда және оқытуда жасанды интеллектіні қолдану бойынша тапсырмалар берілген.

Әдістемелік ұсынымдар орта білім беру ұйымдарының басшыларына, «Көркем еңбек» пән мұғалімдеріне, оқу-әдістемелік орталықтардың әдіскерлеріне арналған.

© Ы.Алтынсарин ат.

Ұлттық білім беру академиясы, 2025

Кіріспе

Қазіргі білім беру жүйесі цифрлық технологиялардың дамуына және жасанды интеллекттің (ЖИ) оқу үдерісіне енгізілуіне байланысты қарқынды өзгерістер кезеңін бастан өткеруде. 5–9 сыныптарға арналған «Көркем еңбек» пәні — шығармашылық ойлауды, көркем-технологиялық дағдыларды және жобалық әрекетті дамытуға бағытталған оқу бағыты — ЖИ құралдарын қолдану арқылы жаңа мүмкіндіктерге ие болуда. Бұл технологиялар педагогтің әдістемелік қоржынын кеңейтіп, оқытуды дараландыруға, білім алушылардың шығармашылығын ынталандыруға және көркем-қолданбалы үдерістерді тереңірек түсінуге жағдай жасайды.

Осы әдістемелік ұсыныстардың мақсаты — мұғалімдерге жасанды интеллектті «Көркем еңбек» пәнін оқытуда тиімді әрі қауіпсіз қолдануға көмектесу. Құжатта ЖИ-ді қолданудың заманауи тәсілдері, педагогикалық сценарийлер үлгілері, цифрлық құралдарды таңдау бойынша ұсыныстар, сондай-ақ технологиялармен жұмыс істеуде этика мен цифрлық қауіпсіздік мәселелері қарастырылады.

Әдістемелік нұсқаулық білім беру үдерісін жаңғыртуға, оны барынша интерактивті, нәтижелі және заман талаптарына сай етуге ұмтылған педагогтерге арналған. ЖИ-ді енгізу пәннің шығармашылық табиғатын алмастырмайды, керісінше оны күшейтіп, білім алушыларға көркемдік ойды білдіру мен эксперимент жүргізудің жаңа тәсілдерін ашады.

«Көркем еңбек» пәнінде жасанды интеллектті пайдалану — білім алушылардың ХХІ ғасыр дағдыларын қалыптастыруға жасалған маңызды қадам: шығармашылық, сыни ойлау, ақпаратпен және цифрлық құралдармен жұмыс істеу қабілеттері. Бұл әдістемелік ұсыныстар инновацияларды шығармашылық үдерістің табиғи бөлігіне айналдырып, технологияларды мұғалім мен білім алушыға сенімді көмекші ететін оқытуды ұйымдастыруға мүмкіндік береді.

Мақсаты

5–9 сыныптарда «Көркем еңбек» пәнін оқыту үдерісіне жасанды интеллект технологияларын тиімді, қауіпсіз және педагогикалық тұрғыдан дұрыс енгізуге әдістемелік қолдау көрсету, мұғалімдердің кәсіби құзыреттілігін арттыру және білім алушылардың шығармашылық әлеуетін дамыту.

Міндеттері

Жасанды интеллекттің мүмкіндіктерін таныстыру:

«Көркем еңбек» пәнінде қолдануға болатын ИИ құралдары мен сервистерінің түрлерін, олардың оқу үдерісіндегі рөлін түсіндіру.

Педагогикалық қолдану жолдарын ұсыну:

ИИ-ді сабақ жоспарлау, шығармашылық жобалар әзірлеу, визуалды материалдар құрастыру және білім алушылардың жеке білім траекториясын ұйымдастыруда пайдалану бойынша нақты әдістер мен сценарийлер беру.

Шығармашылық дағдыларды дамыту:

Білім алушылардың қиялын, көркемдік ойлауын және эксперимент жасау дағдыларын күшейтуге бағытталған ИИ құралдарын қолдану жолдарын көрсету.

Цифрлық қауіпсіздік пен этиканы түсіндіру:

Жасанды интеллектпен жұмыс істеу барысында дербес деректерді қорғау, авторлық құқықты сақтау және этикалық нормаларды ұстану бойынша ұсыныстар беру.

Мұғалімдердің кәсіби құзыреттілігін қолдау:

Пән мұғалімдеріне цифрлық сауаттылықты арттыруға, инновациялық технологияларды меңгеруге және оларды сабақта қолдану дағдыларын жетілдіруге көмек көрсету.

Әдістемелік ұсыным Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығына енгізілген өзгерістермен бекітілген Мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартына (МЖМБС) сүйене отырып, ұсынылған. <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/V2200029031>

1. «Көркем еңбек» оқу пәнін оқуда және оқытуда жасанды интеллектіні қолданудың ерекшеліктері

Финляндиядағы жасанды интеллект және көркем еңбек (өнер) пәнінде қолдану:

Ұлттық саясат пен этика

Финляндияның Білім агенттігі (Finnish National Agency for Education) 2025 жылы «Білім беру саласында жасанды интеллект – заңнамалық міндеттер мен ұсыныстар» атты нұсқаулық шығарды. Ол жасанды интеллектті жауапты, қауіпсіз және инновациялық түрде қолдануды насихаттайды.

Бұл құжат білім алушылардың деректерін қорғау, этикалық мәселелер, авторлық құқық сияқты аспектілерге аса назар аударады.

Сонымен бірге, өнегелік көзқарас бар — ЖИ-ны қолданғанда адамның шығармашылық дағдыларын, сыни ойлау қабілетін жоғалтып алмау өте маңызды деп саналады.

ЖИ білімге енгізудің маңызды бағыты — ЖИ сауаттылық

Финляндияда «ЖИ сауаттылығы» (AI literacy) — яғни білім алушылар мен мұғалімдерге жасанды интеллект қалай жұмыс істейтінін түсіндіру, модельдермен жұмыс істеу дағдыларын дамыту — маңызды бағыт болып отыр.

Бұл тек техникалық емес, сонымен қатар сын-қауымдастыққа (critical thinking) негізделген оқу: білім алушылар ЖИ-мен бірге «серіктес» рөлде шығармашылық іс-әрекет жасай алуы тиіс.

Жасанды интеллектті шығармашылық тудыруда қолдану

Әдебиеттерде көркемдік білім мен ЖИ арасындағы өзара әрекеттесу туралы зерттеулер бар. Мысалы, жасанды интеллект көмегімен жасалған өнерді (генеративті модельдер арқылы) білім алушылармен бірге жасайтын «креативті ко-жасау» (co-creation) процесін зерттейтін жұмыстар бар. ЖИ-мен бірге жұмыс істеу барысында білім алушылар өз рөлдерін «режиссер», «серіктес диалог» немесе «ашушы» ретінде қайта қарастырады.

Бұл жағдайда білім беру мәні техникалық шеберліктен гөрі жоғары сатыдағы дағдыларға — эстетикалық бағалау, сыни тұжырым, концепцияны қалыптастыру — ауысуы мүмкін екені анықталады.

Мұғалімдердің көзқарасы және реакция

Финляндия мұғалімдерінің жаппай сауалдануында (нордтық зерттеу) 43 % атағандай, ЖИ-ның болашақта білім алушыларға кері әсері болуы мүмкін деп қорқады.

Сонымен қатар, мұғалімдер шығармашылық материалдар ЖИ-модельдерінде қолданылған кезде авторлық құқық мәселелерін көтереді — «шығармашылық мамандардың еңбегін ЖИ-ны даярлауға (тренингке) пайдаланғанда олар әділ өтемақы алуы тиіс» деген пікір бар.

Балалармен орталыған (child-centered) ЖИ жобалары

Финляндияда жас балалармен, шығармашылықпен айналысатын ЖИ-жобалар да жүргізілуде. Мысалы, «Inclusive Child-centered AI» атты жобада балалар

өздері үшін әділ, инклюзивті ЖИ-қосымшаларды жасайды: дизайн-футуринг әдістерін қолдана отырып, олар болашақ ЖИ-құрылымдарын ойластырады.

Бұл тәсіл көркем еңбек (мысалы, дизайн, өнер) саласында білім алушыларды тек тұтынушы емес, сонымен бірге ЖИ-жасампаздығының бір бөлігі ретінде көруге мүмкіндік береді.

Сингапурдағы жасанды интеллект және көркем еңбек пәнінде қолдану

Сингапурдың Білім министрлігі (MOE) EdTech Masterplan 2030 бағдарламасын іске асыруда, оның үш стратегиялық бағытының бірі — жекелендірілген оқыту үшін ЖИ-ны қолдану.

Осы Masterplan шеңберінде MOE Сингапур Student Learning Space (SLS) платформасына ЖИ құралдарын енгізуді қолға алды — бұл білім алушыларға оқуды жеке жолмен алу мүмкіндігін береді.

Бұл саясат ЖИ-ны оқытуды автоматтандыру құралдары ретінде ғана емес, оқыту тәжірибесін байытуға арналған көмекші ретінде қолдануды көздейді.

Практикалық қолдану: жекелендіру, бағалау, әкімшілік қолдау

Қазіргі уақытта Сингапурда ЖИ-құралдары үш негізгі бағытта тесттен өткізіліп жатыр:

Жекелендірілген оқыту платформалары — білім алушылардың әлсіз және күшті жақтарын талдап, оларға сәйкес оқу жолын ұсынады.

Алдын ала интервенция (predictive analytics) — білім алушылардың оқуда қиындық болуы мүмкін жерлерін ЖИ арқылы анықтау, сол арқылы мұғалімдер мен әкімшілеу қызметкерлеріне уақытында қолдау көрсету мүмкіндігін береді.

Мұғалімге әкімшілік және нұсқаушылық көмек — ЖИ бағалау, сабақ жоспарлау, ресурстарды басқару секілді міндеттерді жеңілдетуде көмектесуі мүмкін.

ЖИ-ны шығармашылық-пәндерде бағалау (assessment)

Бір қызықты эксперимент Сингапурда — шығармашылық дизайн және дизайн-ойлау (design thinking) тапсырмаларын бағалауда ЖИ-ассистенттерді қолдану. Мысалы, боттар постерлерді эмоционалдық эмпатия, пайдаланушы талаптарын түсіну және визуалды коммуникация сияқты өлшемдер бойынша бағалайды.

Осы зерттеу көрсеткендей, мұғалімдер мен бағалаушылар ЖИ-бағалауды формативті кері байланыс пен өзін-өзі рефлексия құралы ретінде пайдалы деп санайды, бірақ ЖИ әрқашан шығармашылық мән-мәтінді, контекстуал нюанстарды түсіне бермейді.

Бұл модель «гибридті бағалау» — адам + ЖИ — тәсілін насихаттайды.

Стратегиялық және басқарушылық аспектілер

Сингапурдың EdTech Masterplan 2030-дағы ЖИ енгізу бойынша стратегиясында «адам-орталық саясат» басым: технология тек көмектесу үшін, оқытудың негізгі мәні — адамның қатысуы мен шығармашылық ойы болуы тиіс.

Сонымен бірге, саясатта этикалық мәселелер, сыбайлас (алгоритмдік) әділдік, деректер қауіпсіздігі де қарастырылған.

Дегенмен, кейбір пікірталастар бар — мысалы, NTU (Nanyang Technological University)-да студенттердің ЖИ-ны аса белсенді қолдануы академиялық адалдық (academic honesty) мәселесін көтерген.

Дизайн және креативті оқытуға инвестиция

Сингапурдағы университеттер (мысалы, SUTD — Singapore University of Technology and Design) дизайн мен ЖИ-ға ерекше мән береді: олар «Human-AI interaction» (Адам-ЖИ әрекеттестігі) бағытында үлкен қаржы бөледі.

Бұл — өнер, дизайн, креативті пәндер үшін өте маңызды, себебі ЖИ-мен өзара әрекеттесу студенттерге серіктес ретінде құралды пайдалануға, жаңа идеяларды құруға мүмкіндік береді.

Қорытынды – ерекшеліктер мен салыстыру

Саяси көзқарас: Финляндия ЖИ-ны өте жауапты, этикалық бағытта дамытады. Сингапур да этикалық аспектілерге мән береді, бірақ оның стратегиясы қолдануды жеделдетуді, оқу трансформациясын қолдауды көздейді.

Өнер мен креативтілікке көзқарас: Екі елде де ЖИ-ны көркем пәндерде құрал ретінде пайдалану мүмкіндігі зерттеліп жатыр — бірақ тәсілдері әр түрлі: Финляндияда білім алушыларды сыни серіктес ретінде қарастыру (ко-жасау), Сингапурда дизайн-бағалау процесіне ЖИ-ны енгізу.

Бағалау: Сингапурда ЖИ-бағалауды (AI-assisted assessment) сынақтан өткізу жүріп жатыр, және гибриді бағалау модельдері ұсынылу қарастырылуда. Финляндияда да этика, авторлық құқық, жас шығармашылықпен жұмыс істеу маңызды деп айтылған.

Мұғалімдер мен білім алушылардың даярлығы: Финляндия мұғалімдері мен білім алушыларға ЖИ сауаттылығы маңызды — білім жүйесі оларды өздік және сыни қолданушыға айналдыруға тырысады. Сингапур да мұғалімдерді қолдау мен білім алушы тәжірибесін жекелендіруді көздейді.

ФИНЛЯНДИЯ МЕКТЕПТЕРІНДЕ

Көркем еңбек (Art & Crafts) пәнінде жасанды интеллектті қолдану ерекшеліктері

1. ЖИ – шығармашылық серіктес (co-creator) ретінде

Фин мектептері білім алушыларды ЖИ-мен бірге шығармашылық өнім жасауға дағдыландырады:

Эскиз, прототип, дизайн идеяларын жасау үшін генеративті ЖИ (мысалы, Midjourney, DALL-E) пайдаланылады.

Білім алушылар ЖИ-мен бірлесіп постер, модель, интерьер дизайнының қара нұсқаларын жасайды.

Бірақ мұғалімдер талап етеді:

- ЖИ жасаған жұмысты сыни бағалау,
- Білім алушының жеке үлесін көрсету,
- Авторлық құқықты сақтау.

Бұл тәсіл Финляндияның «AI Literacy» саясатына сәйкес: білім алушы ЖИ-ға тәуелді болмай, оны саналы қолдануды үйренуі керек.

Финляндияда «көркем еңбек» пәні қолөнер (Crafts), бейнелеу өнері, дизайн және шығармашылық технологиялар бағыттарын біріктіреді. ЖИ мектепте келесі тәсілдермен енгізіледі:

Көркем еңбек сабақтарында ЖИ құралдарын қолдану

1-кесте. Фин мектептерінде қолданылатын үлгі құралдары

Құрал	Қолданылуы
Image generator (Midjourney, DALL·E)	Жобаның алғашқы эскизін алу, стильді табу
3D AI Tools	Құрастыру жобаларын модельдеу (ағаш, металл, пластик)
AI-video tools	Анимациялар, сториборд құру
AI-feedback systems	Білім алушыларға композиция, түстер гармониясы бойынша автоматты кері байланыс

Оқытудың басты қағидасы – адам шығармашылығы бірінші орында Финляндияда ЖИ-дың мақсаты — орнын басу емес, қолдау көрсету.

Сондықтан сабақтарда былай талап етіледі:

Білім алушы ЖИ-ды тек идея жинау құралы ретінде қолданады.

Нақты қолөнер бұйымын білім алушы өзі жасайды (тігу, ойып кесу, мүсіндеу).

ЖИ тек жоспарлау немесе визуализация үдерісіне қатысады.

ЖИ-ды қолдану арқылы жобалық жұмыс (Project-based learning)

Фин мектептерінде көркем еңбекте ЖИ қолданудың типтік мысалы:

Білім алушы «интерьерге арналған ағаш шам» жобасын таңдайды.

ЖИ-дан стильдік ұсыныстар алады (скандинав, минимализм, табиғи өрнектер).

Білім алушы өз стилін таңдап, ЖИ-жасаған суреттерді өзгертіп, жеке дизайн жасайды.

Ақырғы бұйымды шеберханада өзі жасайды.

Білім алушының рефлексиясы — міндетті

Финляндияда білім алушылар әр жобадан кейін жазбаша жауап береді:

ЖИ не көмектесті?

Саған қай идея өзіңе тиесілі?

ЖИ-дан алынған үлгілерді қалай қайта өңдедің?

Бұл тәсіл ЖИ-ды этикалық, жауапты қолдануға үйретеді.

СИНГАПУР МЕКТЕПТЕРІНДЕ

Көркем еңбек (Art, Design & Technology) пәнінде жасанды интеллектті қолдану ерекшеліктері

Сингапурда көркем еңбек «Art» немесе «Design & Technology (D&T)» пәндері арқылы оқытылады. ЖИ өте жүйелі енгізілген.

EdTech Masterplan 2030 – мектептерге ЖИ енгізудің ұлттық моделі

Сингапур мектептері ЖИ қолданғанда 3 негізгі бағытты ұстанады:

ЖИ арқылы жекеленген оқу (AI-Personalised Learning)

ЖИ арқылы кері байланыс пен бағалау

Мұғалім жұмысын жеңілдету және шығармашылықты қолдау

Бұл мемлекеттік деңгейде басқарылатын жүйе.

Көркем өнер пәнінде ЖИ келесі бағытта қолданылады

а) Эскиздер мен идеяларды генерациялау
Art және D&T сабақтарында білім алушылар:
ЖИ көмегімен дизайн идеяларын жасайды,
Постер макеттерін құрады,
Визуалды стильдермен эксперимент жасайды.
Мысалы, білім алушы «болашақ мектебінің дизайны» тақырыбын

таңдаса, ЖИ оған ондаған эскиз береді.

ЖИ арқылы автоматтандырылған кері байланыс (AI-feedback)

Сингапурда ЖИ білім алушылардың жұмысына:

композиция,

перспектива,

түстер үйлесімі,

қолданушыға бағытталған дизайн

сияқты критерийлер бойынша автоматты талдау жасайды.

Бұл мұғалімге қосымша уақыт береді.

Білім алушы қателіктерін тезірек түзетеді.

ЖИ арқылы дизайн-ойлау процесін дамыту

Сингапур мектептері «Design Thinking» моделін қолданады.

ЖИ осы процесте:

проблема анықтауда,

қолданушы қажеттілігін талдауда,

прототипті жетілдіруде қолданады.

Білім алушы ЖИ-ды «кеңесші» ретінде қолдана отырып, шешім қабылдауды өзі жасайды.

Гибридті бағалау – мұғалім + ЖИ

Шығармашылық жұмыстарды бағалауда:

ЖИ формативті кері байланыс береді,

бірақ қорытынды бағаны тек мұғалім қояды.

Бұл — Сингапур саясатының қатаң талабы.

Дизайн және технология сабақтарында ЖИ-ды модельдеу құралы ретінде қолдану

Сабақтарда мына құралдар кең тараған:

AI-3D модель генерациясы

Робототехникада басқару алгоритмдерін құру

Виртуалды прототиптер

ЖИ көмегімен материал таңдау (экологиялық есептеу)

Мысалы, білім алушы «мектепке арналған сейф» жасаса:

ЖИ оның беріктік, пішін, қолдану ыңғайлылығы бойынша ұсыныстар береді.

Мұғалімге арналған ЖИ құралдары

Сингапурда мектеп мұғалімдері:

сабақ жоспарын ЖИ арқылы оңтайландырады,

визуалды материал жасайды,

білім алушы үлгерімін ЖИ-талдау арқылы бақылайды.

Яғни ЖИ тек білім алушыға емес, мұғалімге де көмекші құрал.

2-кесте.Қорытынды салыстыру (мектеп деңгейінде)

Салыстыру	Финляндия	Сингапур	Қазақстан
ЖИ рөлі	Шығармашылық серіктес, сыни ойлауды дамыту	Жекеленген оқу, автоматтандырылған кері байланыс	Білім алушы шығармашылығын күшейту
Көркем еңбекке әсері	Жобалық жұмыс, эскиздер, дизайн дамыту	Дизайн-ойлау, идея генерациясы, кері байланыс	Заманауи еңбек дағдыларын қалыптастыруға (дизайн, цифрлық графика, модельдеу)
Бағалау	Рефлексия, авторлық құқыққа басымдық	Гибридті бағалау (AI + мұғалім)	Рефлексия, авторлық құқыққа басымдық
ЖИ саясатындағы басымдық	Этикалық қолдану, AI Literacy	Системалық интеграция, EdTech Masterplan	Этикалық қолдану, AI Literacy
Мұғалімнің рөлі	Білім алушыны тәуелсіз ойлауға жетелеу	ЖИ-мен бірге оқу үрдісін басқару	Білім алушыны тәуелсіз ойлауға жетелеу

Қазақстан мектептері үшін үлгілік модель

«КӨРКЕМ ЕҢБЕК САБАҒЫНДА ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТТІ ҚОЛДАНУ»

Модельдің негізгі мақсаты:

Білім алушы шығармашылығын күшейту.

ЖИ-ды саналы, этикалық, жауапты қолдануға үйрету.

Жобалық, зерттеушілік, дизайн-ойлау дағдыларын дамыту.

Мұғалімнің жұмысын жеңілдету (жоспарлау, кері байланыс).

Заманауи еңбек дағдыларын қалыптастыру (дизайн, цифрлық графика, модельдеу).

Модельдің құрылымы (3 деңгей)

I. Дайындық деңгейі (мұғалім + білім алушы)

Финляндия үлгісі:

ЖИ сауаттылығы (AI literacy)

ЖИ қалай жұмыс істейді?

ЖИ — құрал, автор емес

Авторлық құқық, плагиат, этика

Білім алушының жеке үлесі қандай болуы керек?

Қолданылатын базалық құралдар

Image AI: DALL·E, Midjourney

3D AI: SketchUp AI, Shapr3D

Видео/анимация: Runway, Pika

Дизайн үшін: Canva AI

Практикалық қолдану деңгейі (сабақ барысында)

Сингапур үлгісі:

1. Идея генерациясы (қысқа сессия – 10 минут)

Білім алушы ЖИ арқылы тақырып бойынша алғашқы эскиздер алады.

Мысалы:

«Ұлттық өрнекпен безендірілген қамшы моделі»,

«Мектеп интерьеріне арналған шам».

Мұғалім түсіндіреді:

Бұл тек бастапқы идея, түпкі дизайн – білім алушының жеке жұмысы.

ЖИ-мен жұмыс жасайтын шығармашылық тапсырмалар

А) Бейнелеу өнері (сурет, композиция)

ЖИ-дан стильдік ұсыныс алып, өз эскизін өзгертіп салу

ЖИ туындысын қайта өңдеу арқылы жаңа композиция жасау

Түстер үйлесімін талдау (AI-feedback)

В) Қолөнер (ағаш, металл, мата, керамика)

ЖИ арқылы 3D жұқа прототип жасау

Бұйымның дизайнын жоспарлау

Материал таңдау (экологиялық есеппен)

С) Технологиялық дизайн (робот құрастыру, макет жасау)

ЖИ-дан «мәселе – шешім» картасын алу

Робот немесе макеттің 3D моделін ЖИ көмегімен визуализациялау

Білім алушы оны шеберханада өзі жасайды

Жобалық жұмыс (Project-based learning)

Финляндиядағыдай:

Жоба кезеңдері:

Тақырып таңдау

ЖИ көмегімен идея жинау

Өз концепциясын қалыптастыру

Бұйымды/суретті/модельді өз қолымен жасау

Рефлексия

Өрнек:

«ЖИ көмегімен ұлттық нақыштағы интерьер бұйымын жобалау».

Бағалау деңгейі (гибридті бағалау – мұғалім + ЖИ)

Сингапур үлгісі:

ЖИ формативті кері байланыс береді:

түстер үйлесімі

композиция

симметрия

пропорция

стиль сәйкестігі

Бірақ қорытынды бағаны — мұғалім қояды

3-кесте. Бағалау критерийлері

Критерий	Түсініктеме
Шығармашылық	Идеяның түпнұсқалығы, авторлық үлес

Техникалық орындау	Бұйым/суреттің сапасы
ЖИ-ды жауапты қолдану	Авторлық құқық, этика
Рефлексия	Білім алушының жасаған талдауы

Модель бойынша сабақтың дайын үлгісі

Тақырып: «Этностильдегі интерьер шамын жобалау»

Ұзақтығы: 2 сабақ (80 минут)

1-сабақ

Түсіндіру: ЖИ-ды қалай қолданады

ЖИ арқылы 5 эскиз алу

Өз стилін таңдау

Эскизді қолмен қайта салу

Материалдар тізімін жоспарлау

2-сабақ

Шамның корпусын жасау (ағаш/қағаз/мата)

Ою-өрнекті қолдан өз қолымен жүргізу

Жұмысты аяқтау

Рефлексия жазу:

ЖИ не көмектесті?

Өз үлесім қандай?

Нені өз қолыммен жасадым?

4. Мектеп үшін енгізу қадамдары (жылдық жоспар)

1-кезең. Мұғалімдерді даярлау

8 сағаттық тренинг: «Көркем еңбекте ЖИ қолдану»

Қауіпсіздік және этика курстары

2-кезең. Тәжірибелік сынақ

5–7 сыныптарда пилот сабақтар

ЖИ құралдарын мектеп компьютерлеріне орнату

3-кезең. Толық енгізу

ЖИ-ды жобалық жұмыстарда міндетті компонент ретінде енгізу

Әдістемелік бірлестік арқылы тәжірибе алмасу

4-кезең. Бағалау мен мониторинг

Білім алушылардың шығармашылық деңгейін жыл сайын бақылау

Мұғалімдерге қолдау көрсету

5. Нәтиже

Бұл модельді енгізу Қазақстан мектебіне мына артықшылық береді:

білім алушылар заманауи технологиямен жұмыс істейді;

шығармашылық қабілеті артады;

жобалық–зерттеушілік ойлау дамиды;

мұғалімнің уақыты үнемделеді;

еңбек дағдыларымен қатар цифрлық мәдениет қалыптасады.

Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығымен бекітілген «Мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және

кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы» (нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 29031 болып тіркелген) құжатына негізделген.

Жалпы орта білім беру жүйесіндегі «Көркем еңбек» оқу пәнінің ерекшелігі өнердің әртүрлі түрлерін зерделеу, өнер құралдарымен идеяларды көрсету, әмбебап (тұрмыстық) және арнайы (пәндік) білімдер мен дағдыларға, материалдар мен заттарды түрлендіру және көркемдік өңдеу дағдыларына, үй шаруашылығын жүргізу, технологиялар мен техниканы қолдану дағдыларына ие болу болып табылады. Қазіргі білім беру жүйесі ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың дамуымен тығыз байланыста дамуда. Бұл өзгерістер әсіресе көркем еңбек пен шығармашылық жұмысқа қатты әсер етеді. Дәстүрлі әдістермен қатар, цифрлық технологияларды қолдану білім алушылардың өнер және дизайн дағдыларын дамытуда жаңа мүмкіндіктер ашады.

Бүгінгі таңда білім беру парадигмасы «білікті адамға» бағытталған білімнен «мәдениет адамына» бағытталған білімге көшуді көздейді. Бұл білім беру жаңаша ұйымдастыру-оның философиялық, психологиялық, педагогикалық негіздерін, теориясы мен тәжірибесін тереңірек қайта қарауды қажет етеді. Сондықтан бүгінгі күні еліміздің білім жүйесінде оқыту үдерісін тың идеяларға негізделген жаңа мазмұнын қамтамасыз ету міндеті тұр. Ақпараттық және педагогикалық технологиялар негізінде оқытушының рөлін түбегейлі өзгертуге мүмкіндік туды, оқытушы тек қана білімді алып жүруші ғана емес, сонымен қатар білім алушының өзіндік шығармашылық жұмысының жетекшісі және бағыт берушісі болып анықталды. Білім алушының өз бетімен жұмыс жүргізуі - шығармашылық қабілетті дамытудың басты жолы. Бұл ізденіс, ойлау әрекетімен тікелей байланысты. Ол үшін балаға берілетін білім сабақтастықты қажет етеді. Мысалы, мәтін тақырыбына орай айналадағы естілген дыбысты, адамдардың, жануарлардың сыртқы пішініне әр түрлі сөздер арқылы қатысты сипаттама мәтін құрату, көркем мәтіннен сөздерді табу, білім алушының тілін дамыту ғана емес, шығармашылықпен жұмыс жүргізуге де әсер етеді, яғни білім алушы ізденеді, талаптанады, ойланады. Сонымен қатар қайталау сабағында ән-музыка, бейнелеу түрлерін көбірек пайдалану, білім алушыға ұсынылған жаттығуда мәтін құрауға жиі көңіл бөлу де шығармашылық қабілетті арттырады. Жаттығулардың бір қатары білім алушының танымдық белсенділігін дамытып, шығармашылық әрекетін қалыптастыруға негізделеді. Білім алушы тақырыпты меңгергеннен кейін жаттығу арқылы ойын жүйелеп, жұмыс жүргізуде, тапсырманы орындауда ойлау қабілетін жетілдіре түседі. Ойлау мен сөйлеу қабілеті бір-бірімен тығыз байланысты. Білім алушының ойын жүйелеуде әртүрлі әдіс-амалдар қолданылады:

- жаңа материалды меңгеру;
- білім алушыға бағыт беруғ яғни түрткі сұрақ, реплика беру;
- білім алушының өзін көбірек сөйлету;
- тақырыпты бекіту;
- игерілген білімді тиянақтау;
- көрнекіліктердің әсерлігін тиімді пайдалану;

Білім алушының өз бетімен ізденісіне деген қарым-қатынастық машықтар жүзеге асырылып, олар білім алушылардың шығармашылық қабілетін жетілдіре түседі, яғни мәтін тақырыбын түсіну, ашу, ондағы негізгі ойды бөліп алу; шығармадағы негізгі кейіпкер, оқиға, құбылыс туралы өз пікірін тұжырымдау; өз ойын дұрыс жазу, айту білім алушының байланыстырып сөйлеуін қалыптастырып, жетілдіруге, сөз қорын молайтуға, өзіндік көзқарасын орнықтыруға септігін тигізеді.

Оқыту мен оқудағы жаңа әдіс-тәсілдер ретінде «Диалог арқылы оқыту», «Қалай оқу керектігін үйрету» деп қарастырамыз. Диалог негізінде оқыту мен оқу білім алушылардың өзара сұқбаттасуы және мұғаліммен білім алушы арасындағы диалогтің шәкірттердің өзіндік ой-пікірін жүйелеу мен дамытуна көмектесетін амал.

АКТ-ны пайдалану бұл білім алушыларға интертақтамен жұмыс жасай білуге, ол арқылы сурет сала білуге, интернет желісін пайдаланып ақпараттар алуға, сюжетті суреттерді анық көруге, видеороликтер көруге дағдыландырады.

Қазақстанның көркеюі үшін білім алушылардың таланты мен қабілетін ашып, оларды оқыту барысында дамыту өте маңызды. Мектепішілік шаралар өткізуде әр білім алушының талантын байқаймыз, ал ешқандай шараға қатыспайтын тұйық білім алушылар арасында әртүрлі қызықты жарыстар өткізу арқылы дарынын байқау болып табылады. Дамыта оқыту – дәстүрлі оқытуға соңғы уақыттарға дейін балама жүйе деп қарастырылды. Оның нәтижесінде әр білім алушы өзін - өзі өзгертуші субъект дәрежесіне көтерілуі көзделіп, соған оқыту барысында лайықты жағдайлар жасау үлкен нәтиже берді. Дамыта оқытуда баланың ізденушілік – ойлау әрекетін ұйымдастыру басты назарда ұсталады. Ол үшін бала өзінің бұған дейінгі білетін амалдарының, тәсілдерінің жаңа мәселені шешуге жеткіліксіз екенін сезетіндей жағдайға түсуі керек. Содан барып оның білім алуға деген ынта-ықыласы артады, білім алуға әрекеттенеді. Сабақ мұндай жағдайда төмендегідей 3 құрамдас бөліктерден тұратын болады.

1. Оқу мақсаттарының қойылуы.
2. Оны шешудің жолын бірлесе қарастыру.
3. Шешімнің дұрыстығын дәлелдеу.

Білім алушы алдына оқу мақсаттарын қоюда ешқандай дайын үлгі берілмейді. Мақсатты шешу іштей талқылау, сосын жинақтау арқылы жүзеге асады. Мұғалім сабақ үрдісін ұйымдастырушы, бағыттаушы адам рөлінде шешім табылған кезде әркім оның дұрыстығын өзінше дәлелдей білуге үйретіледі. Әр білім алушыға өз ойын, пікірін айтуға мүмкіндік беріледі, жауаптар тыңдалады. Әрине, жауаптар барлық жағдайда дұрыс бола бермес. Дегенмен әр бала жасаған еңбегінің нәтижесімен бөлісіп, дәлелдеуге талпыныс жасайды, жеке тәжірибесін қорытындылауға үйренеді.

Дамыта оқыту жүйесінде білім алушылардың ойларын жетілдірудің маңызы зор.

Біріншіден– дамыта оқытуда білім даяр күйінде берілмейді, оған білім алушы өз оқу әрекеті арқылы қол жеткізеді. Сабақтың алғашқы ізденіс кезеңінде жаңа ақпарат жайлы не білетіндіктерін ортаға салып, мәселені өз беттерінше

шешуге талпынады. Сөйтіп олар осы мәселе туралы өз білімдерінің жеткіліксіз, таяз екенін сезіну арқылы сабаққа деген қызығушылықтары оянады, ішкі түрткілері пайда болады.

Мысалы: «Жеңіл көйлек тігу» тақырыбын өткен кезде «Түсіну деңгейі» топқа сұрақтар жазылған көйлек мозайкалары таратылады, білім алушылардың өз білетіндерін еске түсіріп, жаңа тақырыпқа дайындық жұмысы жүргізіледі.

Екіншіден - дамыта оқытуда білім алушы жоғары қиындықтағы мәселелерді шеше отырып өзінің санасының саңылауларын ашады. Әр білім алушының өзінің деңгейіне дейін дамуға қол жеткізе алады. «Жақсы білім алушы», «Жаман білім алушы» ұғымының болмауы, балаларды танымдық әрекеттерге ұмтылдырады, құштарлығын арттырады.

«Қолдану деңгейі» бойынша Әр топ көйлектің бөлшектерінің сызбасын сызып құрастырады Бұл жерде білім алушылар «Топтастыру стратегиясы» арқылы постер қорғайды.

I топ ұлттық көйлек

II топ заманауи көйлек

III топ тұрмыстық көйлек

Әр топ көйлектің бөлшектерінің сызбасын сызып құрастырады.

Үшіншіден – білім алушының жеке басын дамытатын басты құрал – ол өзінің әрекеті. Сол себепті дамыта оқытудағы оқыту әдістері білім алушыны белсенді жұмыс жағдайына қоя отырып, мәселелерді, қайшылықтарды шешу мақсатын қояды. Бұл деңгейде білім алушылар шығармашылық тапсырмалар орындайды. Жұптық жұмыс орындайды. Қалдықтармен жұмыс жасап, көйлектің эскизін дайындайды.

«Талдау деңгейі» «Реттілік» кезеңі.

Топтағы білім алушыларға сұрақ парақшасы таратылады.

Бұйымды әрлеп үтіктеу

үлгі дайындау

Фурнитураларды (түйме, ілмек, гүл т.б) қадау

материалды пішу

Сызба дайындау

бұйымды тігу.

Білім алушылар жеңіл көйлек дайындаудың технологиялық реттілігін дұрыс орналастырады.

«Жинақтау деңгейі» бойынша

Білім алушылар өз ойларын ортаға салып, бір-бірін тыңдау арқылы қорытынды пікірге келеді.

«Бағалау деңгейі» бойынша: Не білдік?, Не үйрендік?, Сен қалай ойлайсың? Осы сұрақтар арқылы білім алушылар бүгінгі сабақта не біліп, не үйренгендерін ортаға салады.

Кері байланыс: Қай тапсырма қиын болды, қайсысы оңай болды

Сарамандық жұмыстағы қателіктерге талдау жасау

Білім алушылар смайлик арқылы көрсетеді.

Төртіншіден– дамыта оқыту жүйесінің нәтижелі болуы білім алушы мен мұғалімнің арасындағы жаңаша қарым - қатынасы арқасында ғана өз жемісін береді.

Жаңа әдіс –тәсілдерді тиімді пайдалана білу - білім алушы шығармашылығы мен дүниетанымын кеңейтудің негізі . Осы технологияларды қолдана отырып, шығармашылық іс - әрекет талаптарын орындау мақсатында, білім алушылардың қызығушылықтарын арттыру мақсатында бағдарламадағы мәтіндерге сәйкес деңгейлік, шығармашылық тапсырмаларды алып, практика жүзінде қолданып, мынадай тұжырымдар жасадым:

- білім алушының шығармашылық дербестігін дамыту арқылы оның жеке тұлғасын қалыптастыруға болады;

- қызығушылық іс-әрекет түрлері төменнен жоғары қарай, кезекті түрде, белгілі бір ретпен, жүйемен жүргізілуі нәтижесінде шығармашылығы дамиды;

- қызығушылық іс-әрекетті дұрыс ұйымдастыру біліктері мен ізденімпаздықтың қалыптасуы білім алушыларды шығармашылыққа баулиды;

- білім алушыларды танымдық тапсырмаларды орындау мүмкіндіктеріне қарай топтарға бөлініп, сәйкес жұмыс түрлерін таңдап, жүйелі жұмыс жүргізудің маңызы зор;

- қызығушылық іс-әрекетте дәстүрлі емес әдіс-амалдар пайдалану интеллектуалдық қабілеттерін дамытып, оқу-танымдық және ғылыми ізденістер жасауға талаптандырады.

Тәжірибе көрсеткендей күнделікті сабағыма қарағанда жаңа -әдіс тәсілдерді пайдалана өткен сабағымдағы білім алушының белсенді іс -әрекетін, қызығушылығын байқадым. Тарих сабағында білім алушы шығармашылығын дамыту тарихи көркем әдебиеттерге жол сілтеу болып табылады. Қазіргі таңда ғылыми негізде және жаңа зерттеушілік бағытта құрастырылған электронды оқулықтарды тиімді пайдалану білім алушының пәнге қызығушылығына жол ашады . «Робин раунд» әдісі бойынша сыныптағы білім алушылар бір –бірін қайталамай сабақ мазмұнына сай пікірін айтып сабақты қорытындылай алады . «Ыстық орындық», «Сұрақтарды ұстап ал», «Ассоциация» «Джигсо» әдістері, яғни диалогтік оқыту барысында білім алушылар келісілген нәтижеге жету үшін күш жігерін жұмсайтын және Мерсер сипаттағандай «білімді бірлесіп алуда немесе «пікір алмасу» барысында тең құқылы серіктестер болып табылады». [1.37] сондықтан бір-бірін оқыту білім алушылардың өз пікірін еркін айтуына мүмкіндік туғызары анық.

Сабақта жаңа технологияларды, техникалық құралдарды жан- жақты қолдану, сабаққа керекті материалды ақпараттық кеңістіктен іздеу, мұғалімнің жұмысын жеңілдетіп, оның уақытын үнемдейді, жаңа ақпарат түрі көбейіп, білім алушылардың қызығушылығын оятуға мүмкіндік береді. Электрондық оқулықтарды сабақта пайдалану кезінде білім алушылар бұрын алған білімдерін кеңейтіп, өз бетімен шығармашылық тапсырмалар орындайды. Бүгінгі күні ақпараттар ағымы өте көп. Ақпараттық ортада жұмыс жасау үшін кез келген педагог өз ойын жүйелі түрде жеткізе алатындай, коммуникативті және ақпараттық мәдениеті дамыған, интерактивтік тақтаны пайдалана алатын, Онлайн режимінде

жұмыс жасау әдістерін меңгерген мұғалім болу тиіс. Мен өз тәжірибемде ғаламтордан тақырыптық бейнекөріністер алып оған талдау жасау жұмыстарына үлкен мән беремін. Осы арқылы білім алушылардың тарихи түсініктері бір жерде ғана тоқталып қалмайды.

Мысалы: 5 сыныпта «Ою-өрнек жасалу жолдары» тақырыбында сабақ өткізгенімде алдымен сыныпты түстер бойынша 3 топқа бөлдім. Әр топқа қазақ халқының ұлттық киімдері, баспанасы, зергерлік бұйымдарымен мен әдет-ғұрып, салт-дәстүрін оқытып үйрету мақсатында білім алушыларға сұрақ қоя отырып қазақ халқының баспанасы, ұлттық киімдер, зергерлік бұйымдары барлығы дерлік ою-өрнекпен әшекейленеді деген мәтіндер бойынша топтық тапсырмалар бердім. Білім алушылар сабақ барысында өз пікірлерін еркін жеткізе білуге, бір - бірін тыңдай білу мен пікірлерімен санаса білуге дағдыланды. АКТ-ны пайдалана отырып алған мәліметтерін үш тілде баяндай алды. Қазіргі таңда АКТ-ны тиімді пайдалану білім алушыларымызды мына қадамдарға бағыттайды.

1. Білім алушы танымын кеңейтеді

2. Білім алушыны ғаламтормен тиімді жұмыс жасай білуге бағыттайды .

3. Білім алушының өзіне сенімін нығайтады және жұмыс жасай білу дағдысын қалыптастырады.

Ақпаратты технологияларды пайдалану арқылы мектептегі сабақтарды жаңаша ұйымдастыру, мұғалімнің рөлі мен қызметінің артуына жағдай жасау, теориялық, ғылыми – педагогикалық және психологиялық зерттеулерге сүйене отырып, білім алушылардың құзыреттілігін қалыптастыру, ақпараттық технологиялар мен инновациялық оқыту әдістері арқылы білім алушыларды ізгілікке, елжандылыққа, саналыққа, адамгершілікке, имандылыққа, еңбексүйгіштікке тәрбиелеу. Инновациялық әдістерді баланың білім деңгейіне және жас ерекшелігіне қарай оқу үрдісінде пайдалану негізгі міндет болып табылады.

Білім алушылармен материалды игеру үрдісін психологиялық түрде жеңілдетеді. Пәнге деген танымдылық қызығушылығын тудырады. Білім алушылардың көзқарасын кеңейтеді. Сабақ үстінде көрнекілікті қолдану мүмкіндігі өседі. Сабақ үстінде білім алушының да мұғалімнің де еңбек өнімінің жоғарлауы болады. Қорыта келгенде Бүгінгі күні республикамызда білім беру жүйесінің түбегейлі өзгеріске ұшырауы анықталғаны баршамызға аян. Оның негізгі факторы жаһандану үрдісіндегі білім беру саласында жаңа модельдердің дүниеге келуі, білім беру үрдісінің ақпараттандырылуы болып табылады. Прогрессивті концепциялардың пайда болуы, білім беру үрдісінде алға кеткен мемлекеттердің тәжірибесімен танысу және соның нәтижесінде ұлттық білім беру моделін құрастыру бүгінгі күні өте өзекті мәселе болып табылады, өйткені нарықтық экономикаға негізделген мемлекетіміздің келешегіне мамандар қажеттігінен туындайды. Ақпараттық және педагогикалық технологиялар негізінде мұғалімнің рөлін түбегейлі өзгертуге мүмкіндік туды, мұғалім тек қана білімді алып жүруші ғана емес, сонымен қатар білім алушының өзіндік шығармашылық жұмысының жетекшісі және бағыт берушісі болып анықталды. Осыған орай са-

бақ беру үрдісінде қазіргі күннің, яғни инновациялық әдістерді оқытудың интерактивті оқыту моделі болып табылады. «Ұстазы жақсының, ұстамы жақсы» — деген бүгінгі тәуелсіз мемлекетіміздің ертеңі біз тәрбиелеп отырған жас ұрпақтың меңгерген біліміне, алған тәжірибесіне байланысты екеніне еш күмәнім жоқ. Білім алушылардың танымдық көзқарасын байыту ақыл - ой қабілетін жетілдіру, өзіндік ойлау және өмірлік ұстанымын қалыптастыру мұғалімнің шеберлігіне, шығармашылық қабілетіне байланысты. Сыни тұрғыдан ойлау стратегиясын сабақ үдерісінде қолдану арқылы төмендегідей нәтижеге қол жеткізуге болады.

Ұлы ойшыл Уильям Уорд « Жай мұғалім – хабарлайды . Жақсы мұғалім – түсіндіреді. Керемет мұғалім –көрсетеді . Ұлы мұғалім – шабыттандырады» деген екен. Сондықтан ХХІ ғасыр мұғалімі жан - жақты болуы заңды деп ойлаймын. Оқыта отырып тәрбиелеу - қазіргі заман мұғалімінен талап етілетін басты мәселе. Сондықтан атақты педагог К.Д.Ушинскийдің «Оқыту- тәрбиелеудің қуатты органы,бұл органды пайдалана білмеген тәрбиеші шәкірттерге әсер етудің ең басты және қажетті құралынан айрылады » деген сөзін үнемі жадымызда сақтасақ деймін.

5–9-сыныптарда «Көркем еңбек» пәнін оқытуда жасанды интеллектті қолданудың ерекшеліктері.

Жасанды интеллект (ЖИ) технологиялары «Көркем еңбек» пәнінің мазмұнын жаңаша қырынан ашып, оқыту үдерісін неғұрлым интерактивті, көркемдік тұрғыдан бай әрі білім алушылардың жеке қабілеттеріне бейімделген етуге мүмкіндік береді. Бұл пәнде ЖИ-ді қолданудың өзіндік бірқатар ерекшеліктері бар, олар төмендегідей:

1. Шығармашылық үдерісті күшейту және визуализация мүмкіндіктері.

«Көркем еңбек» пәнінің негізгі бағыттарының бірі – білім алушылардың креативті ойлауын дамыту. ЖИ құралдары эскиздер, композициялар, бұйымдардың 3D-модельдері сияқты визуалды материалдарды жылдам өңдеуге көмектеседі.

Бұл білім алушылардың идеяны қағазға түсірмей тұрып, түрлі нұсқада көруіне мүмкіндік береді, шығармашылық ізденісті жеңілдетеді және уақытты тиімді ұйымдастырады.

2. Оқытуды дараландыру.

ЖИ білім алушылардың қарқыны мен деңгейіне бейімделген тапсырмалар ұсынуға қабілетті. Мысалы:

– бір білім алушыға — жеңілдетілген үлгі,– екіншісіне — күрделірек дизайн тапсырмасы.

Бұл әр баланың жеке мүмкіндігін ескеріп, шығармашылық қабілетін дамытуға жағдай жасайды.

3. Қолөнер және технологиялық процестерді модельдеу.

ЖИ-дің көмегімен бұйым жасау кезеңдері, материалдардың қасиеттері, түстер үйлесімділігі сияқты күрделі процестерді қауіпсіз цифрлық ортада модельдеуге болады. Бұл білім алушыларға тәжірибені тәуекелсіз сынап көруге, материал шығынын азайтуға және технологиялық операцияларды тереңірек түсінуге мүмкіндік береді.

4. Жобалық және зерттеу қызметін қолдау.

ЖИ ақпаратты іздеу, материалдарды талдау, эскиздер жасау, презентация дайындау сияқты жобалық әрекеттерді айтарлықтай жеңілдетеді.

Білім алушылар уақытты механикалық жұмысқа емес, идеяны дамытуға және шығармашылық шешім табуға бағыттай алады.

5. Сандық мәдениет пен этикалық сауаттылықты дамыту.

ЖИ қолдану білім алушыларға авторлық құқық, цифрлық этика, деректер қауіпсіздігі сияқты маңызды ұғымдарды үйретуге мүмкіндік береді. «Көркем еңбек» пәнінде бұл әсіресе өзекті, себебі білім алушылар цифрлық суреттер, дизайн элементтері, иллюстрациялармен жұмыс істейді.

6. Пәнаралық байланыстарды кеңейту.

ЖИ технологиялары информатика, математика, технология, графика, өнертану пәндерімен интеграциялауға жол ашады.

Мысалы, 3D-модель жасау геометриялық білімдерді, ал түстерді үйлестіру - өнер негіздерін пайдалануды талап етеді.

7. Мұғалімнің рөлін трансформациялау.

ЖИ мұғалімді алмастырмайды, бірақ педагогтың рөлін «білім берушіден» - «кеңесшіге, бағыттаушыға» айналдырады. Мұғалім білім алушылардың шығармашылық процесін ұйымдастырады, ЖИ ұсынған нәтижелерді түсінуге көмектеседі және оларды оқу мақсатымен байланыстырады.

2. «Көркем еңбек» оқу пәнін оқуда және оқытуда жасанды интеллектті қолдану бойынша әдістемелік ұсынымдар

Аз уақыттың ішінде жасанды интеллект білім саласына еніп те үлгерді. Ол білімді қалай үйрететініміз, оқытатынымыз және бағалауымызды өзгертуі мүмкін. Мұғалім үшін ең бастысы – сабаққа дайындық. Технологияларды тиімді пайдалану уақытты үнемдеп қана қоймай, сабағыңызды әсерлі де етеді. Қазіргі таңда көптеген ЖИ бағдарламалары бар, солардың бірнешеуіне тоқтала кетейік.

Жасанды интеллектті қолдану арқылы оқытудың мазмұны мен әдістері ақпараттық технологияның қарыштап дамуының арқасында жаңа форматқа ауыстырылуда. Ол – жасанды интеллект. ЖИ – адамның интеллектісі мен мінез-құлқына еліктеуге қабілетті компьютерлік жүйелер мен алгоритмдерді жасаумен айналысатын ғылым мен технология саласы. Адамның интеллектуалдық әрекетін талап ететін тапсырмалар құру арқылы жасанды интеллекттің мүмкіндіктерін пайдаланып, педагогтар мен білім алушылардың цифрлық құзыреттерін арттыра аламыз. Жасанды интеллект құралдары. Ол не істей алады: - суретті кескіндей алады, суреттерді сөйлете алады; - слайд жасайды; - мәтін жазып құрастырады, өлең құрастырып бере алады; - жоба, мақала жазуға көмектеседі; - аудио, видео жасайды; - тест, ҚМЖ құрастырып бере алады.

5–9 сыныптарға арналған «Көркем еңбек» пәнінде жасанды интеллектті қолдану бойынша әдістемелік тапсырмалар.

5-сынып — Бастапқы деңгей

Оқу мақсаты:

- Қарапайым көркемдік заттарды жобалау және композицияны түсіну
- Дизайн идеяларын визуалдық түрде жеткізе білу

Тапсырма 1. «Менің алғашқы эскизім»

Сипаттама:

Білім алушы қарапайым бұйымды (ашықхат, дәптер мұқабасы, жапсырма) сипаттайды.

ИИ сипаттама бойынша 2–3 нұсқа сурет жасайды.

Білім алушы өзіне ұнаған эскизді қолмен қайта салып, толықтырады.

Бағалау критерийлері:

- Эскиздің анық орындалуы
- Түстердің үйлесімділігі
- Авторлық толықтыру болуы

Тапсырма 2. «Ою-өрнекті таны»

Сипаттама:

Білім алушы қазақ оюының суретін ИИ-ге жүктейді.

ИИ түрін анықтайды (қошқармүйіз, ирек, гүл, тұмарша).

Білім алушы дәптерге осы оюдың қолданылатын жерін жазады және бір композиция жасайды.

Бағалау:

- Оюды дұрыс анықтау
- Қарапайым композиция құра білу

6-сынып — Қарапайым дизайн және қолөнер жобалары

Оқу мақсаты:

- Заттың құрылымын түсіну
- Материалдарды салыстыру

Тапсырма 1. «ЖИ көмегімен сыйлық қорабын жобалау»

Сипаттама:

Білім алушы қораптың сипаттамасын береді.

ИИ үш түрлі формада (төртбұрыш, цилиндр, пирамида) нұсқа ұсынады.

Білім алушы таңдап, өлшемдерін белгілейді, шаблон жасайды.

Бағалау:

- Өлшемдердің дәлдігі
- Құрастыру сапасы

Тапсырма 2. «Материал таңдаудың себебі»

Сипаттама:

Білім алушы ИИ арқылы картон, пластик, мата және басқа материалдарды салыстырады.

Шағын талдау жасайды: қай материал тиімді және неге.

Бағалау:

- Материал қасиеттерін түсіндіру
- Артықшылық/кемшіліктерді салыстыру

7-сынып — Жобалау және эксперимент жасау

Оқу мақсаты:

- Құрылымдық элементтерді жобалау
- Түстер мен формаларды үйлестіру

Тапсырма 1. «ЖИ арқылы интерьер макеті»

Білім алушы «Менің жұмыс бұрышым» тақырыбында интерьерді сипаттайды.

ИИ 3–4 нұсқа интерьер визуалын жасайды.

Білім алушы ең тиімді нұсқаның жоспарын сызып, өз идеяларын енгізеді.

Бағалау:

- Композициялық шешім
- Жұмыс аймағының эргономикасы

Тапсырма 2. «Экодизайн»

ИИ-ден экологиялық материалдар жөнінде ақпарат алу.

Білім алушы экобұйым эскизін жасайды (қалдықсыз өнім, қайта өңделетін материалдардан).

Бағалау:

- Экоидеяның негізділігі
- Эскиздің сапасы

8-сынып — Технологиялық процестер мен күрделі жобалар

Оқуға мақсаттары:

- Технологиялық карталар құру
- 3D модель қолдану

Тапсырма 1. «3D бұйым моделін құрастыру»

ИИ генерациялаған 3D-модельді (ыдыс, жарық шамы, кәдесый) білім алушылар өңдейді.

Модельді Tinkercad немесе басқа бағдарламада толықтырады.

Бағалау:

– Модельдің симметриясы

– Қосымша элементтердің болуы

Тапсырма 2. «Өнімнің технологиялық картасы»

ИИ-ге бұйымды сипаттап, оны жасау кезеңдерін сұрайды.

Білім алушы ұсынылған картаны толықтырып, жетілдіреді.

Бағалау:

– Кезеңдердің реттілігі

– Қауіпсіздік ережелерінің болуы

9-сынып — Кәсіпкерлік және шығармашылық жобалар

Оқу мақсаты:

– Дизайнерлік шешімдерді қорғау

– Жоба презентациясын дайындау

Тапсырма 1. «Бренд стилін жасау»

ИИ арқылы логотип, фирмалық түс, жарнама пішімдерін жасау.

Білім алушы өз дизайнын таңдап, жетілдіреді.

Бағалау:

– Стильдің біртұтастығы

– Логикалық түсіндірме

Тапсырма 2. «Авторлық өнер бұйымының презентациясы»

ИИ-ден алынған мәліметтерді қолдана отырып, білім алушы өз бұйымының презентациясын жасайды (PowerPoint + ИИ суреттер).

Бағалау:

– Презентация құрылымы

– Авторлық идея

– Сапалы визуалдар

Білім беру ұйымының атауы	Ыбырай Алтынсарин атындағы BINOM SCHOOL мектеп - лицейі	
Пәні:	Көркем еңбек	
Бөлім:	Визуалды өнер	
Педагогтің аты-жөні:		
Күні:		
Сынып:	5 сынып	
Сабақтың тақырыбы:	Бейнелеу өнеріндегі көркем құралдары. Бейнелеу өнері түрлері мен жанрлары.	
Оқу бағдарламасына сәйкес оқыту мақсаты:	5.1.2.1 Әлем және қазақ ұлттық мәдениетіндегі өнер, қолөнер мен дизайн туындыларының ерекшеліктерін анықтау және зерделеу. 5.1.3.1 Шығармашылық идеяларды зерттеу мен дамыту	

	үшін ақпарат көздерімен жұмыс істеу (оның ішінде АКТ қолданып).			
Сабақтың мақсаты	Әлем және қазақ ұлттық мәдениетіндегі өнер, қолөнер мен дизайн туындыларының ерекшеліктерін анықтап, олардың мәдени мұра ретіндегі құндылығын бағалайды; Бейнелеу өнерінің түрлері мен жанрларын зерттеп, шығармашылық идеяларын дамытуда ұлттық және жалпыадамзаттық құндылықтарды қолданады; Ақпарат көздерімен (кітап, интернет, бейнематериал, музей сайттары) жұмыс істей отырып, шығармашылық зерттеу қабілеттерін, ынтымақтастық пен өзара сыйластықты дамытады; Қазақ және әлем суретшілерінің еңбектерін мысалға алып, сұлулықты сезіну, еңбекті құрметтеу және мәдениетке сүйіспеншілік ұстанымдарын қалыптастырады.			
Сабақтың барысы				
Сабақтың кезеңі/уақыты	Сабақтың кезеңі	Оқушы іс-әрекеті	Бағалау	Ресурстар
Ұйымдастыру Өзін-өзі тексеру 				

Бекіту	Әлем және қазақстан классикалық өнер туындыларының жиынтығы: *суреттер,*натюрморт ,*пейзаж, *тарихи,*тұрмыстық. т.б Қандай ерекшеліктеріне қарап,топтастырдыңдар? Неге? Өнердің жанрларын бөлу. 1- портрет; 2-натюрморт; 3-пейзаж; 4-тарихи; 5-тұрмыстық.т.б ➤ неге жанрды олай атаймыз? /натюрморт, пейзаж, тарихи, тұрмыстық.т.б/ ➤ Қандай бейнелеуші өзгешеліктер айтылмыш жанрды сипаттайды? ➤ Қандай суретшінің жұмыстарымен сендер таныстыңдар? Көрсетілім Әр топ өз жұмыстарында қазақстан суретшілерінің жұмыстарын іріктеп алсын ➤ Қандай ерекшеліктерге қарап қазақстан суретшілері екенін байқауға болады. ➤ Қандай суретшілерді білесіздер? ➤ Суретшілер жайлы қандай мәлімет бере аласыздар? Зерттеулер жүргізу. . <table border="1" data-bbox="319 1164 997 1724"> <thead> <tr> <th>Жанрлар түрлері</th><th>Визуалды ерекшеліктеріне нобай</th><th>мелекет</th><th>Жанр ерекшелігі</th><th>Өнер бағыты</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Портрет</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr> <td>натюрморт</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr> <td>пейзаж</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr> <td>Тарихи</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr> <td>тұрмыстық</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> </tbody> </table> Тәжірибелік жұмыс ЖИ-ден әр түрлі жанрдағы 5–6 сурет шығарылады (пейзаж, портрет, натюрморт, абстракция, жан-жануарлар). Оқушылар әр суреттегі: • жанрды анықтайды	Жанрлар түрлері	Визуалды ерекшеліктеріне нобай	мелекет	Жанр ерекшелігі	Өнер бағыты	Портрет					натюрморт					пейзаж					Тарихи					тұрмыстық					, 1А сабақ бастап айтады, 2Б,3А,4Б 30 сек, айтады. Оқушыларға АКТ-ның көмегімен өнердің жанрларымен танысу. Оқушылар өздеріне қысқаша жазбалар орындай алу және таблицаны толтыру Оқушылар анықтайды Оқушылар өз жұмыстарымен ой бөлісіп, түсіндіктемелер бере ал	«Керемет» деп бағалайды Өзін-өзі	Анри Матисс . http://www.wikiart.org/ru/henri-matisse Стива Лохманың сыммен мүсіндеуі http://www.kulturologia.ru/blogs/1809/11507/ Еркен Мергенов(мүсін). http://erkinmergenov.com/ Наурызбаев Х.(мүсін) Гаев Н.(лин ография)
Жанрлар түрлері	Визуалды ерекшеліктеріне нобай	мелекет	Жанр ерекшелігі	Өнер бағыты																														
Портрет																																		
натюрморт																																		
пейзаж																																		
Тарихи																																		
тұрмыстық																																		

Кері байланы	- қолданылған көркем құралдарды (түс, линия, композиция) талдайды - Жұптық немесе топтық жұмыс: «Қай жанр көп эмоция береді?» – дебат ұйымдастыру. Бейнелеу өнерінің түрлері. Жанр не екенін біледі, сондықтан өнердің түрлеріне қарай классификациялай алады. ➤ Әр-жанрдағы Топтар натюрмортқа, <i>портретке классификация жүргізу.</i> түсті сурет, бояулармен салынған ➤ ақ-қара бейне ➤ жұмыстар орындалған балшық, пластилина, металлдармен ➤ фото суреттер. ➤ басқалар ➤ қандай мәліметтерге байланысты бейнелеуді жіктеді? ➤ Неге? Сабақ соңында оқушылар рефлексия жүргізеді: - нені білдім, нені үйрендім - нені толық түсінбедім - немен жұмысты жалғастыру қажет	Ұнаған суретшінің суретіндегі бейнелердің нобайын салу. Оқушылар өз жұмыстарын және сыныптастарының жұмыстарын а критериалерге байланысты бағалай алады.	бағалау	
--------------	---	--	---------	--

Бөлім:	Сәндік қолданбалы өнер	
Педагогтің тегі, аты, әкесінің аты (болған жағдайда):		
Күні:		
Сынып: 8	Қатысушылар саны:	Қатыспағандар саны:
Сабақтың тақырыбы:	Ши тоқудың тарихы, түрлері, материалдары, құрал-жабдықтары	
Оқу бағдарламасына сәйкес оқыту мақсаттары:	8. 1. 2. 1 тарихи және мәдени шығу тегі әртүрлі өнер, қолөнер мен дизайн туындыларының ерекшеліктері туралы түсінігін көрсету; 8. 1. 3. 1 шығармашылық идеяларды дамыту мен іске асыруда өз бетінше таңдаған ақпарат көздерін қолдану (оның ішінде ақпараттық-коммуникативтік технологияларды қолдану арқылы)	
Сабақтың мақсаты:	Барлық оқушылар: Құрмет пен ынтымақтастық құндылықтарын сақтай отырып, Ши тоқудың тарихы, түрлері, материалдары мен құрал-жабдықтарын зерттеп, ерекшеліктерін сипаттай алады.	

Оқушылардың басым бөлігі: Жауапкершілік пен қызығушылық таныта отырып, түрлі ақпарат көздерін пайдаланып, Ши тоқуға қатысты деректерді салыстыра отырып, шығармашылық идеяларын ұсынады. Кейбір оқушылар: Шығармашылық пен жаңашылдық құндылықтарын қолданып, АКТ құралдарын пайдалана отырып, Ши тоқудың тарихы мен түрлерін көрсететін заманауи презентация немесе постер жасайды.				
Сабақтың кезеңі/ уақыт	Педагогтің әрекеті	Оқушының әрекеті	Бағалау	Ресурстар
Ұйымдастыру 5-7 мин	Мұғалім оқушылармен амандасады, түгендейді. Сыныпта жағымды психологиялық ахуал тудыру мақсатында «Интервью» әдісі бойынша микрофонмен әр оқушыға сәттілік тілеп, бүгінгі сабақтан не күтесің? деген сұрақ қояды. Мұғалім интерактивті тақтадан сабақтың тақырыбын, мақсатын көрсетеді. Бізге мұра болып қалған аталарымыз бен әкелеріміздің өз еліміздің тарихын, салт-дәстүрін, еліміздің әрбір азаматы білуі тиіс. Сондықтан, бүгін сабақта біз сіздермен қазақ халқының дәстүрлі сәндік-қолданбалы өнер түрлері туралы айтатын боламыз. Осы мақсатқа жету үшін қандай тапсырмалар орындайтындарын қысқаша сипаттайды. Мұғалім оқушыларға қолөнершілердің құралдары мен жабдықтарын таныстырады және	Оқушылар мұғаліммен амандасады. Микрофонды бір-біріне ұсынып, жылы сөздерін, тілектерін, бүгінгі сабақтан не күтетіндіктерін айтады. Оқушылар интерактивті тақтадан тақырыпқа қатысты суреттерді көреді, топтастырады және суреттерге түсінік береді. Оқушылар бүгінгі сабақтың тақырыбы мен мақсатымен танысады. Оқушылар қолөнершілердің құрал-жабдықтарымен танысады. Қолөнершілік жұмысы туралы бейнежазбаны көреді.	Мұғалім: «Барлығыңыз да өз ойларыңызды жақсы жеткіздіңіздер. Сабаққа дайындығыңыз жоғары, бұл өте қуанышты!» Шығармашылық-ты талап ететін сабақтан көп нәрсе үйренгілеріңіз келеді екен. Өте дұрыс, барлықтарыңыздың сабаққа деген қызығушылықтарыңыз маңызды!» - деп кері байланыс береді.	Презентация көрнекіліктер: суреттер мен фотосуреттер, ши бұйымдары

	олардың қолдану тәсілдерін көрсетеді. Оқушыларға қолөнершілер жұмысы туралы бейнежазбаны көрсетеді.			
Жаңа білім 23-25 мин	«Timed Rouna Robin» әдісі арқылы теориялық білімді меңгеру. Мұғалім оқушыларға әдісті түсіндіреді. Ши тоқу – қазақ халқының ежелден келе жатқан дәстүрлі қолөнерінің бірі. Ши тоқудың тархы терең әрі бай, ол қазақтың тұрмысында, мәдениетінде ерекше орын алған. Ши бұтақтарынан түрлі бұйымдар жасау, негізінен көшпелі өмір салтымен байланысты болды, өйткені ши өсімдігі кеңінен таралған дала табиғатының бір бөлігі. Мұғалім оқушыларға дәстүрлі ши тоқу өнері туралы арнайы бейнежазбаны көрсетеді.	«Timed Rouna Robin» әдісі арқылы білім алушылар берілген материалды 2 минут оқиды. Оқып болған соң 1А, 2Б, 3А, 4Б деп бөлініп 30секундта оқығандарын айтады. Оқушылар мұқият бейнежазбаны тамашалайды., бейнежазба бойынша өз ойларымен бөліседі.	Оқушыларды төмендегідей критерийлерге сүйене отырып бағалайды: 1.Баяндауда барлық маңызды ақпарат қамтылуы; 2.Уақытты тиімді пайдалануы; 3.Жұмысқа белсене қатысып, өз пікірін сенімді әрі нақты жеткізуі; Мұғалім оқушыларды мадақтау сөздері арқылы бағалайды.	Әр партаға топтық белгі және таратпа материалдар беріледі. https://youtu.be/2HRi3eWVNua
	1 тапсырма.Мұғалім оқушыларға сұрақтар қояды: -Үйлерінде шиден жасалған бұйымдар бар ма? -Шиден жасалған бұйымдар қай жерде көп пайдаланылады? Оқушыларға тапсырма береді. ✓ Шиден жасалған бұйымдардың бар-жоғын білу ;	Оқушылар зерттеу жұмыстарын жүргізеді. Дескриптор: -Өз үйінде шиден жасалған бұйым бар-жоғын анықтайды; – Бұйымның түрін, қолдану	Бір-бірін өзара бағалайды. Бағалау критерийі А) Шиден жасалған бұйымдар туралы мәлімет жинайды	Слайд

✓ Бұйымның түрін және қолдану мақсатын анықтау; ✓ Ақпаратты салыстыру ✓ Шиден жасалған бұйымның пайдасы тқралы айту.	мақсатын сипаттайды; – Жиналған ақпаратты салыстырады; – Шиден жасалған бұйымдардың пайдасы туралы қорытынды жасайды.	Б)Зерттеу нәтижесін талдайды және қорытынды жасайды	
2 тапсырма. Мұғалім оқушыларға зерттеуге тапсырма береді. Әлемнің немесе Қазақстанның тарихында белгілі бір өнер немесе қолөнер туындысын таңда (мысалы: гобелен, киіз үйдің әшекейі, жапон оригамиді, африка маскасы, т.б.). Таңдаған туындының тарихи шығу тегін және мәдени ерекшелігін, қазіргі замандағы қолданылуын зертте. PowerPoint / Canva / Google Slides бағдарламасында 3–5 слайдтан тұратын шағын таныстырылым жаса. Жасанды интелектің көмегімен нобай жаса.	Оқушы зерттеу үшін кемінде 2 түрлі ақпарат көзін пайдаланады (оқулық, интернет-ресурс, бейнематериал, кітап, т.б.). Дескриптор: А)Таңдаған туындының қай елде және қашан пайда болғанын сипаттайды; Б)Туындының өз халқының дәстүрі мен мәдениетіне байланысын көрсетеді; В)Бұл туындының бүгінгі өмірде қалай және қай салада қолданылатынын мысалмен келтіреді;	Әр топ/оқушы өз жұмысын қорғайды. Өнер немесе қолөнер туындысының тарихи шығу тегін анықтайды. Туындының қазіргі замандағы қолданылуын талдайды Мұғалім оқушыларды бағалау критерийлері бойынша бағалайды. Бағалау критерийі Идеяны елестетіп, StableDiffusionWeb көмегімен нобай (эскиз) жасайды. Masterpiece X арқылы жылдам 3D прототип жасайды.	PowerPoint / Canva / Google Slides бағдарламасында 3–5 слайд
3- тапсырма. Мұғалім оқушыларға ши тоқу бұйымының дәстүрлі ою-өрнегін зерттеуге, (қошқармүйіз, ирек, т.б.); StableDiffusionWeb арқылы өз идеясы бойынша ши өрнегінің суретін (нобайын) жасауға және нобайдың түс үйлесімін,	Оқушылар – StableDiffusionWeb арқылы идеяға сай сурет немесе визуалды нобай жасайды; – Нәтижені тал-		

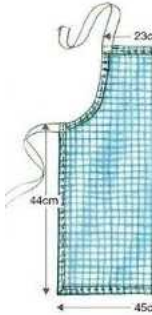
	композициясын сипаттауға тапсырма береді.	дап, өз идеясымен сәйкестігін түсіндіреді. – ЖИ құралымен 3D үлгі құру қадамдарын орындайды; Өз жұмысын талдап, жетілдіру жолдарын ұсынады.	Жоба нәтижесін талдап, қорытынды шығарады. Оқушылар бір-бірін «Шапалақ» әдісі арқылы бағалайды. Мұғалім мадақтау сөздері арқылы кері байланыс береді.	
	Мұғалім ЕББҚ оқушыға шиден жасалған заттардың суретін салуға тапсырма береді.	ЕББҚ оқушы шиден жасалған бұйымдардың суретін салады.	Мұғалім кері байланыс береді.	Бұйымның суреттері
Бекіту 5 мин	Мұғалім сабақты бекіту мақсатында оқушыларға пысықтау сұрақтарын қояды. -Өнер мен қолөнер туындыларының тарихи және мәдени шығу тегі не үшін маңызды? -Ұлттық қолөнердің қазіргі заманғы қолданысын қалай сипаттауға болады? -Шығармашылық идеяны іске асыру үшін қандай ақпарат көздерін пайдалануға болады? -Цифрлық технологияларды қолдану өнер туындыларын таныстыруда қандай мүмкіндік береді? -Өз көзқарасың бойынша, дәстүрлі өнерді қазіргі жастарға қызықты ету үшін қандай жаңа тәсілдер қолдануға болады?	Оқушылар бүгінгі сабақтағы меңгерген білімдерін пайдаланып, “Бір түйін сөз” әдісімен бүгінгі сабақтың бекіту сұрақтарына жауап береді.	Мұғалім оқушыларды мадақтау сөздері арқылы бағалайды: Тамаша! Керемет! Жарайсың! Жақсы! Талпын!	Слайд

Кері байланыс 3-5 мин	“Бес саусақ” әдісі - Бас бармақ – бүгінгі сабақтың ұнаған жері - Балан үйрек – жаңа ақпарат - Ортаңғы саусақ – қиындық болған тұсы - Шылдыр шүмек – топтағы жұмысқа үлесім - Кішкентай бөбек – келесі жолы үйренгім келетін нәрсе	Оқушылар білген сұрақтарға жауаптарын стикерге жазып, тақтаға жапсырады.	Слайд , тақтада «Бес саусақ» әдісінің суреті, стикер
--------------------------	--	--	--

Қысқа мерзімді сабақ жоспары

Педагогтің Т.А.Ә.	Ахметова Гульмира Якудаевна			
Күні :				
Сынып: 6	Қатысушылар саны:			
Тақырыбы:	Бөлшектерді біріктіру мен бұйымды безендіру			
Оқу мақсаты:	6.2.3.2-Әр түрлі конструкциялар мен материалдарды (тоқыма, табиғи және жасанды) қолдана отырып, бір өнім орындау			
Мақсаты:	Әр түрлі конструкциялар мен материалдарды (тоқыма, табиғи және жасанды) қолдана отырып, бір өнім орындайды.			
Құндылықтарды дарыту	ЖАСАМПАЗДЫҚ ЖӘНЕ ЖАҢАШЫЛДЫҚ - өз бетінше әрекет ету және жобаларды іске асыру; - бақылау, өлшеу, эксперименттер мен тәжірибелер жүргізу; Табиғи материалдарды пайдалану. Оқушылар экологиялық таза материалдарды қолдану принциптерін түсініп, тұрақты даму туралы білімдерін кеңейте отырып, ұлттық нақыштарды ескере алады.			
Сабақтың барысы				
Сабақтың кезеңі/уақыт	Педагогтың әрекеті	Оқушылардың әрекеті	Бағалау	Ресурстар
Басталуы 7 минут	Ұйымдастыру кезеңі. Сәлемдесу. Оқушыларды түгелдеу, құрал-жабдықтарды тексеру. Психологиялық ахуал қалыптастыр	Оқушылар мұғаліммен амандасады. Бір-біріне сәттілік тілейді. Орындарына жайғасады. Барлық	Қалыптастырушы бағалау: мадақтау.	Оқулық, презентация

	Оқушылар бір – біріне жақсы көңіл – күй мен сәттілік тілейді. Жаңа топ құрастырылады. Оқушылардан жаңа топ құрастыру: «Киіз үй» онлайн платформасы арқылы оқушылардан екі топ құрастырылады. Өткен сабаққа шолу: Сәлеметсідер ме, құрметті оқушылар! Мен жасанды интеллект арқылы жасалған қазақ әжесінің аватарымын. Мен сендерге өткен сабақты еске түсіру үшін осындамын. Сендер үйге арналған тоқыма бұйымдарымен жалпылама таныса отырып, алжапқыш бұйымын жасап шықтыңдар. Сендерге ас үйді сәндеуге арналған тоқыма бұйымдарды дайындау соның ішінді алжапқышты тігу қиынға соққан жоқ. Себебі, ұстаз сендермен бірге болды. Енді бүгін алжапқышты сәндеп безендіруге кірісесіңдер. Сендерге сабақ қызықты болатынына сенімдімін. Сәттілік!	оқушылардың назары тақтада болады. Оқушылар жаңа топ құрастырып, бір – біріне жылы ілтипат көрсетеді. Оқушылардың назары тақтада болады.	 Жарайсың! 	https://sabak.stem-hub.kz/
Ортасы 27 минут	Тіктөртбұрыш немесе трапецияның ауданын табу (матаның қанша кететінін анықтау үшін) математикалық есептеу жолын еске түсірейік. Өнімді жасау кезеңі Материалдарды дайындау Өнімді тігу Өнімді өндеу Сапаны бақылау	Егер фартук тікбұрыш пішінді болса: $S = a \times b$ (мұндағы a – ені, b – ұзындығы) Егер фартук трапеция пішінді болса: $S = \frac{1}{2} \times (a + b) \times h$ (мұндағы a, b – жоғарғы және төменгі негіз, h – биіктік) Оқушылар сұрақтарға жауап береді.	 Жарайсың! 	

	Миға шабуыл: ЖИ карточкасын анықтап қарандар Көрсетілген сәндеу тәсілін қайсысын білесіңдер? Қандай құрал – жабық пен материалдар қолдануға болады? Бұйымды сәндеу тәсілдері: Сутаж – арнайы өрілген сәндік таспа (шнур), ол киім-кешекке, аксессуарларға, үй текстиліне сән беру үшін қолданылады. Сутажды бастыру — бұл таспаны белгілі бір өрнекпен матаға тігу арқылы орындалатын жұмыс. Нәтижесінде өте әдемі, көркем әрі ұлттық нақышы бар туынды шығады Жапсырма — сәндік қолданбалы өнер түрі. Ол түрлі-түсті қағаз, мата, табиғи материалдар немесе басқа да бұйымдарды желім арқылы жазық бетке жапсыру арқылы орындалады. Бұл әдіс балалардың ұсақ қол моторикасын, эстетикалық талғамын және шығармашылық қабілетін дамытады. Жапсырма арқылы түрлі пішіндер, гүлдер, композициялар жасауға болады. Кестелеу — матаның бетіне ине мен жіп арқылы ою-өрнек немесе сурет тігу өнері. Бұл сәндік қолданбалы өнердің көне түрі болып табылады. Кестелеу жұмыстары қолмен немесе тігін машинасымен орындалуы мүмкін. Ол киім-кешектерді, үй жиһаздарын (жастық, дастарқан, перде), ұлттық бұйымдарды әсемдеуде қолданылады. Кесте-	Оқушылар сабаққа белсене қатысып, білетін сәндеу тәсілдерін айтап талқылайды. Оқушылардан күтілетін болжамды жауаптар. 1 топ. Біздің тобымыз үйге арналған тоқыма бұйымдарының заманауи дизайны ретінде QR-кодпен безендіруді ұсынды. Мысалы, алжапқыштың қалтасына тағам дайындау рецептісі енгізілген QR-кодты орналас-тыру. Бұл өте ыңғайлы әрі ерекше көрінеді. Сонымен қатар, ұлттық ою-өрнек пен минимализм стильдерін біріктіру идеясын қос-тық. Материал ре-тінде су өткізбейтін, бірақ тыныс алатын	Жарайсың! Жарайсың!	
--	---	---	-----------------------------------	---

	леу оқушылардың ұқыптылығын, шыдамдылығын, шығармашылығын дамытады. Декупаж – бұл әртүрлі суреттерді (қағаз, майлық, мата) қиып алып, заттың бетіне жапсыру арқылы әсемдеудің сәндік қолданбалы өнер түрі. Ол жиі ағаш, әйнек, металл, пластик немесе мата бетіне желім мен лак арқылы қолданылады. Топтық талқылау 1. Тобыңмен бірге үйге арналған тоқыма бұйымдарының (алжапқыш, асханалық қолғап, дастарқан) заманауи дизайнын жасау үшін қандай жаңашыл идеяларды ұсынар едіңдер? 2. Тоқыма бұйымдарын сәнді әрі ыңғайлы ету үшін қандай безендіру тәсілдерін қолдануға болады? (Ою-өрнек, кесте, аппликация, заманауи технологиялар) Дескрипторлар: – Үйге арналған тоқыма бұйымына заманауи, қолдануға ыңғайлы дизайн ойлап табады. – Бұйымды сәндеу үшін тиімді безендіру тәсілін (ою, кесте, аппликация, цифрлық әдіс) ұсынады және оның қолайлы екенін дәлелдейді.	эко-мата қолдануды жоспарладық. Бұйымдарымызда түстер үйлесімі мен практикалық қалташаларға да мән бердік. Асханалық қолғап пен дастарқанды бір-бірімен үйлесетін стильде жасап, жинақылықты арттырғымыз келеді. Сонымен қатар, жылу өткізбейтін қабаты бар қолғап пен дақ жұқпайтын мата қолдану арқылы ұзақ мерзімді және қолайлы бұйымдар жасауды жөн көрдік. 2 топ. Біз тоқыма бұйымдарын безендіруде бірнеше тәсілді қолдануға болатынын анықтадық. Мысалы: Ұлттық ою-өрнектерді пайдалану бұйымға ерекше мән мен көркемдік береді. Әсіресе, қазақтың «қошқар мүйіз» сияқты оюлары алжапқышқа сән береді. Кестелеу әдісімен гүл, геометриялық пішін немесе шрифті жазу арқылы алжапқыш пен дастарқанды көркемдеуге болады. Аппликация (жапсырма) арқылы әр-	 Жарайсың!	
--	---	---	--	---

		түрлі мата қиындысынан сәндік пішіндер жасап, бұйымға жабыстыру арқылы әдемілік пен ерекшелік қосуға болады. Заманауи технологиялар, мысалы, термобаспа (принт), лазерлік өрнек салу, тіпті LED жарық жолақтарын қолдану арқылы ерекше, заманауи дизайн жасауға болады. Оқушылар жұпта маңызды деген ҚЕ анықтап береді. Оқушылар бейнеақпарат көріп шығады. Оқушылар праткиалық жұмыс орындайды. Оқушылар жасаған жұмыстарын көрсетіп, көрсетілген термин сөздерін қолдана отырып өз жұмыстарын таныстырады.		 https://www.youtube.com/watch?v=vRQy7DIL1W4
	Өткен сабақта анаң сеннен алжапқыш тігіп беруді сұрады. Ол күнделікті қолдануға ыңғайлы, қарапайым әрі ұқыпты болуы керек. Матаны үнемдеп қолдану – басты талап. Сонымен қатар, ол қазақы ою-өрнекпен безендірілсін деді. Оқушының функционалдық сауаттылығын дамыту: өлшем алу, есептеу, материал таңдау, шығын сметасын жасау, дизайн ұсыну. Жұптық жұмыс: Қауіпсіздік ережелерін талдау.			

	Ою – өрнек арқылы сәндеу шебер сағат бейнақпарат көру ұсынылады. Практикалық жеке жұмыс: Алжапқышты безендіруде ұлттық нақышта немесе ұлттық элементтің болуын негізге алыңдар! Дескрипторлар: 1. Алжапқыш дизайнында кемінде бір ұлттық элемент (ою-өрнек, кесте, түс, пішін) қолданады. 2. Таңдалған ұлттық нақыштың мағынасын немесе мәнін түсіндіреді. 3. Ұлттық элемент пен жалпы дизайнның үйлесімділігін негіздейді. Сән көрсетілімін ұйымдастырып, өз ойларыңды айтып, қалай жасалғанын түсіндіріңдер Тілдік тағды: Алжапқыш, тігін, сәндік элементтер, композиция, өрнек, аппликация, кестелеу, ұлттық нақыш, эскиз, материал, шығын.		Жарайсың! Жарайсың! Жарайсың!	
Аяқталуы 8 минут	Сабақты бекіту 1. Алжапқыштың негізгі қызметі қандай? Ас үйде киімді ластанудан қорғау ✓ 2. Асханалық қолғап қандай мақсатта қолданылады? Ыстық ыдыстарды қауіпсіз ұстау үшін ✓ 3. Алжапқышқа қандай материал таңдау дұрыс болады? Су өткізбейтін және даққа төзімді мата ✓ 4. Тоқыма бұйымының түсін қалай дұрыс таңдауға болады? Қолдану мақсаты мен интерьерге сәйкес түстерді таңдау ✓ 5. Алжапқыш пен асханалық	Оқушылар ұялы телефондары арқылы сұрақтарға жауап береді	 Жарайсың!	https://www.classstime.com/questions

	бұйымдардың дизайнында не маңызды? Ыңғайлылық, әдемілік және материалдардың сапасы ✓ Рефлексия «Киіз үй» әдісі. Түсіндім Сұрағым бар Түсінген жоқпын. Қорытынды. Алжапқыштың дизайнын жасағанда ең маңыздысы не? Түстер мен материалдарды дұрыс таңдаудың қандай маңызы бар? Өзің жасаған нобайды болашақта қандай тәсілдермен жақсартуға болады?	Оқушылар тақтаға шығып белгілерін қалдырады. Ауызша қорытынды сұрақтарға жауап береді	
--	--	---	---

Қорытынды

«Көркем еңбек» оқу пәнін оқытуда жасанды интеллектті пайдалану оқушылардың шығармашылық, технологиялық және жобалық дағдыларын дамыту үшін жаңа перспективалар ашады. Жасанды интеллект құралдарының интеграциясы оқушылардың мотивациясын арттыруға, білім беру процесін икемді, дараланған және практикалық міндеттерге бай етуге мүмкіндік береді. Мұғалім үшін мұндай технологиялар оқу материалдарын дайындауда, жобалық қызметті ұйымдастыруда және нәтижелерді бағалауда тиімді көмекші болады.

Алайда, жасанды интеллектті сәтті енгізу этикалық ережелерді сақтауды, цифрлық қауіпсіздікті қамтамасыз етуді және құралдарды сауатты таңдауды талап етеді. Оқушыларда цифрлық технологияларды қолдануға жауапкершілікпен қарауды қалыптастыру, сыни ойлауды және интеллектуалды жүйелермен саналы түрде өзара әрекеттесу қабілетін дамыту маңызды.

Әдістемелік ұсынымдар заманауи цифрлық тәсілдерді игеруде және білім беру ортасын құруда мұғалімдерді қолдауға бағытталған.

Қорытындылай келе, «Көркем еңбек» оқу пәнін оқытуда жасанды интеллект мүмкіндіктерін тиімді пайдалану оқушылардың шығармашылық, технологиялық және жобалық дағдыларын кешенді түрде дамытуға зор ықпал етеді. Жасанды интеллект құралдары білім алушылардың қиялын кеңейтіп, идеяларды визуализациялауға, түрлі дизайн нұсқаларын талдауға және шығармашылық шешімдер қабылдауға мүмкіндік береді. Сонымен қатар, заманауи цифрлық технологияларды қолдану арқылы оқушылар материалдармен жұмыс істеудің жаңа тәсілдерін меңгеріп, технологиялық сауаттылығын арттырады.

Жобалық жұмыс барысында жасанды интеллект оқушылардың өз бетінше ізденуіне, жоспарлауына, нәтижені бағалауына және жетілдіруіне жағдай жасайды. Бұл өз кезегінде олардың сыни ойлау, мәселе шешу және командалық жұмыс дағдыларын қалыптастырады. Сондықтан «Көркем еңбек» пәнінде жасанды интеллектті мақсатты әрі педагогикалық тұрғыдан дұрыс қолдану оқушыларды болашаққа бейімдеп, шығармашыл, жаңашыл және технологияны еркін меңгерген тұлға ретінде қалыптастырудың тиімді құралы болып табылады.

Пайдаланылған дереккөздердің тізімі

1. ҚР Білім және ғылым министрлігі. Жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты. – Астана, 2023.
2. ҚР Оқу-ағарту министрлігі. «Көркем еңбек» пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасы (5–9-сыныптар). – Астана, 2022.
3. Ахметова, С., & Жұмабаева, А. Көркем еңбек пәнін оқыту әдістемесі. – Алматы: Білім, 2020.
4. Жұбанова, Г. Бейнелеу өнері және технология пәндерін оқытудағы заманауи тәсілдер. – Алматы: Рауан, 2021.
5. Nurzhanova, A. Digital Pedagogy in Art and Technology Education. – Алматы: KazNPU Publishing, 2022.
6. UNESCO. Artificial Intelligence and Education: Guidance for Policy-makers. – Paris: UNESCO Publishing, 2021.
7. OECD. AI in Education: Challenges and Opportunities. – Paris: OECD Publications, 2020.
8. Russell, S., & Norvig, P. Artificial Intelligence: A Modern Approach. – 4th ed. – Pearson, 2021.
9. Holmes, W., Bialik, M., & Fadel, C. Artificial Intelligence in Education: Promises and Implications for Teaching and Learning. – Boston: Center for Curriculum Redesign, 2019.
10. Мырзабекова, А. STEM және STEAM бағыттарында оқыту әдістемесі. – Алматы: Ұлағат, 2022.
11. Жанпейісова, М. Интербелсенді оқыту технологиялары. – Алматы: Білім, 2018.
12. Ertmer, P. A., & Ottenbreit-Leftwich, A. T. Teacher Technology Integration: Research Over the Last Decade. Educational Technology Research and Development, 2019.

	Кіріспе	3
1	«Көркем еңбек» оқу пәнін оқуда және оқытуда жасанды интеллекттіні қолданудың ерекшеліктері	5
2	«Көркем еңбек» оқу пәнін оқуда және оқытуда жасанды интеллекттіні қолдану бойынша әдістемелік ұсынымдар	20
	Қорытынды	39
	Пайдаланылған дереккөздердің тізімі	40